

GEHÖR

Medlemsblad för
Gävle Symfoniorkesters vänner (GSV)

Box 1071, 801 34 Gävle
Pg 481 33 21-9
Nr 128, maj 2015, årgång 30

Tack Barbro och Beryl, välkommen Ingrid!

Detta är förändringens år. Vid vännernas årsmöte 17 mars tackade jag på GSV:s vägnar Barbro Holmberg för hennes insatser under sju år som ordförande. Årsmötet beslöt att utse Barbro till hedersledamot. Ingrid Iremark, departementsråd i UD, utsågs till ny ordförande. Läs gärna Kerstin Monks intervju med Ingrid. Låt oss också tacka Beryl Lunder, som efter många år som chef för Gävle konserthus blir VD för Länsmusiken i Örebro och Svenska kammarorkestern, för ett förtroendefullt samarbete.

I år reste 50 av vännerna till Helsingfors. Lika förhoppningsfulla vid avresan som nöjda vid hemkomsten. Birgitta Zetmann hade som alltid gjort ett utmärkt jobb.

Gevaliasalen i Gävle konserthus är underbar. Men det berikar förstås att få ta del av musik i andra miljöer. För en tid sedan lyssnade jag till bland annat Förklädd Gud i Djurholms kapell, varvid legendariske Ingemar von Heijne, snart 85 år, och hans musicerande barn och barnbarn skapade magisk förtrollning.

I P2 går för övrigt von Heijnes Mozartalmanacka i repris.

Att spela kammarmusik på klassiska klubbar kan enligt en artikel i senaste numret av OPUS vara en möjlighet att nå många unga för vilka ”det inte finns på den sociala kartan” att gå till ett konserthus. Varför skulle inte Gävle Symfoniorkester kunna spela kammarmusik vid till exempel soppluncher på Högskolan? Då skulle man kunna få fler studenter att våga ta steget in i Konserthuset. Och hur kan vi nå alla nyanlända invandrare med musik?

Tomas Attorps, vice ordförande

Obs!

Vi är tacksamma om ni, som inte redan uppgett er e-postadress, gör detta så att vi kan informera er med kort varsel. Skicka e-postadressen till christinahygge@gavlenet.se

Ingrid Iremark, vår nya ordförande, pendlar till Stockholm året ut och går sedan i pension.

Ingrid tar över

Det var i München, en kväll när Birgit Nilsson sjöng i Valkyrian som Ingrid Iemarks intresse för musik på allvar väcktes. Där var hon i operahuset, på ståplats och följde föreställningen under flera timmar, fascinerad av den svenska stjärnan.

Då var Ingrid omkring 30 år och informationschef vid Europeiska patentverket, som hade sitt säte i München. Med där var även hennes man Thomas Thornquist, född och uppvuxen i Gävle. Idag bor paret i Thomas barndomshem, ett radhus på Majorsgatan som stadsarkitekten Sven Wranér ritade för sig själv och sin familj och som Thomas föräldrar tog över. Därifrån veckopendlar Ingrid än så länge till UD i Stockholm där hon är departementsråd.

Tack vare Thomas har Ingrid länge varit medveten om att Gävle har en symfoniorkester. De träffades när Ingrid var 19 år. Men då var det Thomas som brukade gå på konserter med orkestern, i Gävle teater.

Med vårt konserthus har Ingrid en speciell relation. Det var hennes morbrors firma, arkitektbyrån Lund & Valentin, som byggde huset.

– När huset stod klart var morbror Alf Valentin redan död. Däremot var han engagerad när operan i Göteborg byggdes. Det lustiga är att morbror och moster hade precis samma blåa färg i sina badrum och kök i huset i Askim söder om Göteborg som fasaden på konserthuset. Den färgen finns också i operan i Göteborg.

Vår nya ordförande är en lättsam och entusiastisk person med en mycket spännande bakgrund. Hon är född i den lilla staden Skänninge, norr om Mjölby, mest känd för sin fina orgel i Vårfrukyrkan. Där sjöng Ingrid i barnkören. Hon spelade även blockflöjt

och gitarr som barn men slutade rätt snart.

– Jag är en lyssnare, ingen utövare och har ingen större talang. Jag slutade spela när det började krävas att man skulle bli bättre. Men i tonåren spelade jag faktiskt gitarr i en liten grupp, typ Peter, Paul and Mary. Men jag har aldrig varit speciellt duktig. På mammas sida finns det musikaliskt påbrå.

Däremot har hon alltid lyssnat på musik, Beatles och Rolling Stones men efter åren i München allt mer klassisk musik.

Hon är utbildad journalist och har en imponerande karriär bakom sig, som presssekreterare åt både Anna-Greta Leijon och Göran Persson. Hon var i hetluften både när Olof Palme och Anna Lindh mördades och hon var snabbt handlingskraftig när tsunamin drabbade oss. Hon fick vara med att hantera pressen när den ryska u-båten gick på grund.

Ingrid har haft flera tjänster utomlands men flyttade hem till Sverige och Gävle i höstas när hennes förordnande som generalkonsul på Åland gick ut. Det var på Åland som hon fick den första personliga kontakten med vår orkester som gästspelar där regelbundet, som Ålands egen husorkester.

– När man är utomlands och träffar människor från olika länder blir den klassiska musiken ett gemensamt språk där man kan mötas, berättar Ingrid som var Sveriges ambassadör i Kanada. Ottawa är inte känt för sitt stora kulturutbud men där finns ett Arts Center med en symfoniorkester som under alla år leddes av Pinchas Zuckerman. Där gick hon ofta på konsert och fick bland annat uppleva den världsberömda cellisten Yo-Yo Ma.

Vad betydde det för Åland att Gävle Symfoniorkester kom dit?

– Oerhört mycket. Det var inte min förtjänst att orkestern fick sitt kontrakt utan Beryl Lunders och Björn Blomqvists, operasångare, som nu är rektor för Musikinstitutet där. Det finns ett unikt musikintresse på Åland, hela släkter med massor av duktiga sångare och musiker.

– Det är klart att ålänningarna måste få utblickar, nu när de har en lokal, Alandica, som rymmer en symfoniorkester. För många på Åland är det verkligen en stor sak att regelbundet få möjlighet att gå på konsert med en symfoniorkester. Det höjer statusen på Åland. Dessutom en orkester som de kan betrakta som sin egen. Jag engagerade mig i publikarbetet och för att orkestern skulle känna sig välkommen till Mariehamn.

Hur tänkte du när du fick frågan om du ville bli vännernas nya ordförande?

– Jag har sysslat länge med svenskt kulturfrämjande i utlandet, i Ottawa och på Åland men inte minst på UD i Stockholm där jag i början av 2000-talet var chef för den enhet på UD som ansvarade för kulturfrämjandet. Jag har intresse av att främja svensk kultur i utlandet och det är ett intresse som passar ihop med att vara ordförande för en vännere förening. Viktigast var ändå att jag hade fått en så fin kontakt med orkestern på Åland. Dessutom är det roligt att ha ett engagemang i Gävle dit jag snart ska flytta på heltid.

Ingrid har redan börjat göra nytta som ordförande. Hon har bokat in lunch med producenten Malin Gjörup i Stockholm och hoppas kunna presentera henne för Sveriges blivande ambassadör i Sydkorea, dit orkestern hoppas komma på turné nästa år.

– Sverige har ingen Grieg eller Sibelius. Men vi har musiker och sångare i världsklass. Och jag tycker att Gävleorkestern håller världsklass.

Ingrid har också kontakt med Kungliga Filharmoniska orkestern i Stockholm och är god vän med chefen där, Stefan Forsberg liksom med Peter Schele, som var legendarisk marknadschef i Stockholms konserthus.

– Jag är med i deras vänförening sedan länge och kan tänka mig att vi skulle kunna ha ett visst utbyte föreningarna emellan.

Vad betyder kultur för dig?

– Kulturen har ett egenvärde för att den berikar vårt liv. Men den har också betydelse som ett medel för att ge en ort identitet och status. De städer och regioner som utvecklas snabbast idag kan ofta peka på att de har ett rikt kulturliv. Se bara i Kina hur de startar symfoniorkestrar och operahus. I USA finns det människor som är villiga att ställa upp med väldigt mycket egna privata pengar för att bevara ett levande kulturliv.

Du har läst utredningen om symfoniorkesterns framtid, vad tycker du?

– Det märks att den är gjord av människor som kan väldigt mycket om kultur, inte minst om symfoniorkestrar. Den slutsats de kommer fram till att man måste fortsätta satsa håller jag med om. Det är också mycket viktigt att ge orkestern en stabil och långsiktig finansiering.

Vad tänker du om vår förening?

– Jag skulle gärna vilja ha ännu fler medlemmar, även om vi redan har ett imponerande medlemsantal. Det är trevligt med aktiva medlemmar, som kommer på vänträffar och lyssnarsamtal. Men man behöver inte vara aktiv, man kan också se medlemskapet som ett stöd, ett sätt att visa att man tycker att orkestern är viktig. Sen tycker jag att föreningen ska ha en bra hemsida och kanske ett facebook-konto för att dela idéer och upplevelser. Det ska vi ordna. Och inte minst behöver vi mejladresser till våra medlemmar så att vi snabbt kan skicka ut information och kanske erbjudanden. Mer kommunikation med medlemmarna alltså.

Andra idéer?

– Vi skulle kunna ha medlemskort? I Stockholm har medlemmarna möjlighet att sitta på scenen under generalrepetitionen. Jag frågade Jaime Martín vad han tyckte om en sådan idé. Det tänkte han på och tyckte att det vore intressant. Vid sådana tillfällen skulle det vara bra att kunna visa upp ett medlemskort.

Du har ett stort kontaktnät!

– Ja, och det vore väldigt roligt om orkestern kan turnera mer. Det är bra för orkestern och bra för Sverige, att vi visar upp vår kultur och våra duktiga musiker. Kulturutövare är viktiga för bilden av Sverige.

Text och bild: Kerstin Monk

Musik och frågestund med Roland

– Hur vaknade ditt intresse för musik?

Roland Pöntinen får frågan vid vår vänträff i februari efter att först ha spelat för oss på flygeln i Bo Linde-salen, ett par mazurkor av Chopin, spanskt av Albeniz, Reflets dans l'eau av Debussy och så ett mäktigt preludium av Rachmaninov som får flygeln att sjunga som en hel orkester. Svaret är att musik har funnits med Roland från allra första början. Hans pappa var inte musiker, däremot musikintresserad och spelade själv piano. Familjen hade en stor skivsamling som Roland började undersöka redan när han var mycket liten. Han kunde inte somna förrän han fått höra speciella verk på grammfononen, bland annat verk som Finlandia av Sibelius. Han började spela på pianot, improviserade på gehör och komponerade små stycken så liten han var. Pappan satt med honom och fick honom att lära sig noterna, allt eftersom han spelade tonerna på pianot.

Det var pianist han skulle bli utan att göra något medvetet val.

– Hur kan du spela så långa verk utantill?

Den frågan resulterade i en litet längre utredning om hur muskelminne och hjärna kan samverka men också hur det kan komma sig att verk som Roland lärde sig spela för länge sedan fortfarande sitter kvar i minnet medan verk som han studerade in för några år sedan lättare försvinner. Memoreringfunktionen har sina brister. Egentligen är det ingen fördel i sig att spela utan noter, ansåg Roland, utom att det är praktiskt.

– Hur kan du få flygeln att låta som en hel orkester där tonerna blandas?

Det enkla svaret är pedalknik men också att variera anslaget.

– Vilka är dina favoritkonserter?

Svaret blev flera Mozartkonserter, Chopins båda, Ravel, Brahms, Beethovens fjärde, Bartok.

Efter en utläggning om Rachmaninovs svåra tredje pianokonsert och fler svar på våra frågor avslutades en mycket lyckad vänträff.

Roland Pöntinen berättade intressant om sitt förhållande till musik. Foto: Eileen Thormodsén

Dagarna i Helsingfors

Grönskan var skir och våren hade inte hunnit så långt som hos oss – havet utanför Helsingfors kylde. Desto mer skulle musiken och konsten i den finska huvudstaden värma oss. Hotell Scandic Marski på Mannerheimsvägen, ett stenkast från Stockmanns varuhus och Svenska Teatern, var ett utmärkt val.

Efter överfarten på Silja Lines Serenad med välsmakande tre-rättersmiddag stod en kulturell och historisk sightseeingtur först på programmet. Vår kunnige guide berättade bland annat att spetsen på tornet på den höga Mikael Agricolakyrkan togs ned under vinterkriget för att inte vägleda de ryska bombplanen, som inte undgick smäleken att bomba den egna ambassaden.

En av stadens största sevärdheter med en halv miljon besökare årligen är Tempelkyrkan. Den ursprungliga tanken att bygga en konventionell kyrka hade uppskjutits till följd av kriget. Senare byggdes i stället en kyrka, nedsprängd i berget, med utmärkt akustik tack vare de skrovliga stenväggarna och därför flitigt använd för konserter. Sibeliusmonumentet och det mäktiga Senatstorget med sina harmoniska, klassicistiska byggnader var andra höjdpunkter vi hann med.

Verdis opera Aida i Helsingfors moderna operahus blev första kvällen en stor musikupplevelse med skönsång i gyllene salar. Tankeväckande referenser till våldet i våra dagar i form av bland annat en på duk projicerad framväxande stridsvagn gav föreställningen en kusligt aktuell innebörd. Vid premiären 1871 i Kairo hade publiken tjusats av levande elefanter, kameler och giraffer. Så olika anslag! Före föreställningen hade vår ledare Birgitta Zetmann, som den samvetsgranna person hon är, orienterat om Aida i ord och med musik medan vår buss i Brunnsparken stod vänd mot havet. En plats full av dramatik. Härifrån hade Helsingforsborna 1855 kunnat följa en fransk-brittisk eskaders bombardemang av Sveaborg under Krimkriget.

Efter att vi följande dag på Ateneum hänförets av finsk guldålderskonst av Albert Edelfelt, Akseli Gallen-Kallela och Eero Järnefelt ägnades resten av dagen åt det 2011 invigda Musikhuset. Huset, som tillkom på grund av att Finlandia-husets akustik ansågs som mindre god, utnyttjas av Helsingfors stadsorkester, Radions symfoniorkester och Sibelius-Akademien och har kostat inte mindre än 195 miljoner euro. Närheten till Riksdagshuset krävde att Musikhuset till 2/3 grävdes ner i marken. Den stora konsertsalen rymmer 1 704 åhörare som sitter runt orkestern.

Under konserten, som upptog Beethovens Leonorauverty, Mendelssohns första piano-konsert och Sibelius tredje symfoni, kunde vi konstatera att akustiken var av yppersta märke. Även om jag sätter Sibelius två tidigare symfonier högre, var det en sann njutning att få vara åhörare i denna förnämliga konsertmiljö.

Vid vännernas kulturreesa till Helsingfors 4-8 maj besökte vi Musikhuset i Helsingfors och fick lyssna på en konsert med Helsingfors stadsorkester.

Sista dagen ägnades Ainola, makarna Sibelius hem under många år några mil norr om Helsingfors, numera finska statens egendom. Visst var det givande att få vandra runt i den stora tonsättarens hem i lummig omgivning, men guiden blev en besvikelse. Blev det inga pengar kvar till Ainola efter byggnationen av Musikhuset?

De sista timmarna i Helsingfors var ”fria”. Marimekko, museer och krogar – vad välja? På Stadsmuseet såg jag hur kranar i en film från 1950-talet lyfte bilar till fördäck på dåtidens båtar med namn som Bore III och Birger Jarl. Många fick säkert inspiration att återkomma till Helsingfors för att se det som nu inte hanns med. Eller varför inte läsa nyutkomna ”Kvällarna i Helsingfors” en sammanställning i bokform av artiklar av Jolo om atmosfär och stämningar i den förtjusande staden mellan öst och väst, där man ännu kan tala svenska.

Så roligt att få lära känna fler medlemmar i vänföreningen! Ett varmt tack till Birgitta Zetmann för det välkomponerade programmet, för medryckande musikinformation och för professionellt ledarskap. Vår skicklige och trevlige chaufför Tauno, ej att förglömma.

Text och bild: Tomas Attorps

Orkesternytt

Sommaren närmar sig med stormsteg och vi kan börja summera en innehållsrik och framgångsrik säsong.

Innan vi går på en välbehövlig semester inleds en CD-inspelning med Brahms serenad 1 och 2. Vi börjar med nummer 1 nu i maj och fortsätter med nr 2 till hösten. Förväntad utgivning någon gång under 2016.

I augusti väntar Turandot i Dalhalla med föreställningar 8 och 15 augusti. Missa inte det!

Därefter följer det vi kallar försäsong med bland annat utomhuskonsert på gasklockeområdet 29 augusti.

Och när höstmörkret börjar lägga sig bjuder vi in till en storslagen säsongspremiär fredag 11 september med ingen mindre än Sir Neville Marriner på dirigentpulten.

Önskar er alla en fin sommar och på återseende nästa säsong.

Örjan Hans-Ers, orkesterchef

Vi välkomnar våra nya medlemmar i GSV

Ylva Bandmann, Marianne Kermisch, Solveig och Gunnar Lidfeldt.

Ett varmt tack till våra stödjande företag och sponsorer:

Advokatfirman Börje Leidhammar
Allatiders skivhandel
Arne Blom Marknads AB
Högskolan i Gävle
Lantmäteriet

Margaretha Stålquist Fastigheter
Swedbank
Trycktrean (trycker Gehör)
Valbo Resetjänst AB

Kerstin Monk, Christina Hygge, Inger Engsjö, Ingrid Iremark, Christina Markstedt, Tomas Attorps och Ingalill Raela.

GSV:s styrelse:

Ingrid Iremark, ordförande,
070-590 94 88,
ingrid.iremark@gmail.com,
Tomas Attorps, vice ordförande,
070- 483 06 95,
tomas.attorps@dom.se
Christina Markstedt, sekreterare,
070-327 11 31,
cina.markstedt@gmail.com

Ingalill Raela, kassör, 070-551 3564,
i.raela@telia.com
Kerstin Monk, redaktör Gehör,
070- 631 09 70
kerstin@monk.se
Christina Hygge, 073-633 25 83,
christinahygge@gavlenet.se
Inger Engsjö, 076-133 39 33
inger.engsjo@gmail.com